

॥ ११ ॥ १२ ॥ वज्रसंहननाः वज्रवद्दृढाङ्गाः ॥ १३ ॥ यत्रेच्छातत्रैवनिवासोयेषातिथे च्छकनिवासाः ॥ १४ ॥ यद्यत्कार्यं केकेयीप्रलोभनं रामप्रव्राजनादि च ॥ १५ ॥ संयुक्षणे दीपने ॥ १६ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारते भावदीपे षट्सप्तत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २७६ ॥ ॥ ७३ ॥ उक्तमिति ॥ ११ ॥ २१ ॥ ३ ॥ ५ ॥ रामपदं निर्वक्ति ज्येष्ठइति ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ महानौशत्रुज

शक्रप्रभृतयश्चैव सर्वे ते सुरसत्तमाः ॥ वानरर्क्षवरस्त्रीषु जनयामासुरात्मजान् ॥ ११ ॥ तेन वर्तन् पितृन् सर्वे यशसा च बलेन च ॥ भेत्तारो गिरिशृङ्गाणां सालतालशिलायुधाः ॥ १२ ॥ वज्रसंहननाः सर्वे सर्वे चौघबलास्तथा ॥ कामवीर्यबलाश्चैव सर्वे युद्धविशारदाः ॥ १३ ॥ नागायुतसमप्राणावायुवेगसमाजवे ॥ यत्रेच्छकनिवासाश्च केचिदत्र वनौकसः ॥ १४ ॥ एवं विधाय तत्सर्वं भगवौ ह्येकभावनः ॥ मन्थरां बोधयामास यद्यत्कार्यं यथा यथा ॥ १५ ॥ सा तद्वचः समाज्ञाय तथा च के मनोजवा ॥ इतश्चेतश्च गच्छती वै रसं युक्षणे रता ॥ १६ ॥ इति श्री महाभारते आरण्यके पर्वणि रामोपाख्यानपर्वणि वानराद्युत्पत्तौ षट्सप्तत्यधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २७६ ॥ ॥ ७३ ॥ युधिष्ठिर उवाच उक्तं भगवता जन्मरामादीनां पृथक् पृथक् ॥ प्रस्थानकारणं ब्रह्मन् श्रोतुमिच्छामि कथ्यतां ॥ १ ॥ कथं दाशरथी वीरौ भ्रातरौ रामलक्ष्मणौ ॥ संप्रस्थितौ वने ब्रह्मन् मैथिलीचयशस्विनी ॥ २ ॥ मार्कण्डेय उवाच जातपुत्रो दाशरथः प्रीतिमान भवन्नृप ॥ क्रियारतिर्धर्मरतः स ततं वृद्धसेविता ॥ ३ ॥ क्रमेण चास्य ते पुत्रा व्यवर्धन्त महौजसः ॥ वेदेषु सरहस्येषु नुर्वेदेषु पारगाः ॥ ४ ॥ चरितब्रह्मचर्यास्ते कृतदा राश्वपार्थिव ॥ यदा तदा दाशरथः प्रीतिमान भवत्सुखी ॥ ५ ॥ ज्येष्ठो रामो भवत्तेषां रमयामास हि प्रजाः ॥ मनोहरतया धीमान्पितुर्हृदयनन्दनः ॥ ६ ॥ ततः सराजामतिमान् मत्वात्मानं वयोधिकं ॥ मन्त्रयामास स चि वै र्धमज्ञैश्च पुरोहितैः ॥ ७ ॥ अभिवेकाय रामस्य यौवराज्येन भारत ॥ प्राप्तकालं च ते सर्वे मे निरेमं त्रिसत्तमाः ॥ ८ ॥ लोहिताक्षं महाबाहुं मत्तमातंगगामिनं ॥ दीर्घबाहुं महोरस्कं नीलकुञ्चितमूर्धजं ॥ ९ ॥ दीप्यमानं श्रिया वीरं शक्रादनवरं रणे ॥ पारगं सर्वधर्माणां बृहस्पतिसमं मतौ ॥ १० ॥ सर्वानुरक्तप्रकृतिं सर्वविद्याविशारदं ॥ जितेंद्रियमभिन्नाणामपि दृष्टिमनोहरं ॥ ११ ॥ नियन्तारमसाधूनां गोसारं धर्मचारिणां ॥ धृतिमन्तमना धृष्यं जेतारमपराजितं ॥ १२ ॥ पुत्रं राजा दाशरथः कौसल्यानं दिवर्धनं ॥ संहस्य परमां प्रीतिमगच्छत्कुरुनन्दन ॥ १३ ॥ चितयंश्च महोते जा गुणानुरामस्य वीर्यवान् ॥ अभ्यभाषत भद्रं ते प्रीयमाणः पुरोहितं ॥ १४ ॥ अद्य पुष्यो निशि ब्रह्मन् पुण्यं योगमुपैष्यति ॥ संभाराः संश्रियन्तां मे रामश्चोपनिमंज्यतां ॥ १५ ॥

यक्षमौ बाहूयस्यतं दीर्घौ आजानुपयैतौ बाहूयस्यतं ॥ १० ॥ सर्वशः अनुरक्ताः प्रकृतयः प्रजायार्यास्मिन् सर्वानुरक्तप्रकृति ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ भद्रं ते इति युधिष्ठिरं प्रति आशीर्वचनं पुरोहितं वसिष्ठं ॥ १४ ॥ १५ ॥